

HANGYA

ADJON ISTEN

szövetkezeteinknek kitartást, vezetőiknek bölcsességet, hogy azt a szövetkezeti szellemet, melyet két évtizedes mult alatt meghonosítottak, tovább tudják fenntartani és ápolni.

Társadalmi, gazdasági és pénzügyi válságok vészes szirtjei között féltve őrzött sajkát kormányoznak. Egyetlen iránytű kezükben az önzetlen szövetkezeti munkásság, irányító kormányrud a becsületesség. És ez a két igénytelennek látszó eszköz a legnagyobb viharok sötét hullámai között is megmutatja a követendő utat, melyen biztos partra vezetik csolnakjukat s abban a reájuk bizott drága terheket.

Ebben a nemes szövetkezeti munkásságban ajánl segítő kezet a „Hangya“, melynek első számát bocsátjuk útjára. Hosszu, kényszerű hallgatás után új otthonból, új alakban, de a régi hangon szól szövetkezeteinkhez s első perctől kezdve az akar lenni, ami volt eddig is; szívesen várt, egyszerű, közvetlen tanácsadóbarát minden szövetkezetnél. Összekötő kapocs a központ és a szövetkezetek között.

Tanácsadó, nemcsak szövetkezeti ügyekben, hanem mindennap felmerülő gazdasági kérdésekben is. Ezért köszönt be az „Erdélyi Gazdá“-val karöltve, mely hasznos gazdasági tanácsaival fogja szolgálni azt a kiscgazdát, kinek termelése fokozásán és értékesítésén, fogyasztása ellátásán szorgoskodik a „Hangya“ központ. Az együttesen, kéthetenként beköszöntő két lapban szövetkezeteink s azok tagjai mindazt megfogják találni, ami szövetkezeti s gazdasági életükhöz, önképzésükhöz szükséges. Megtalálják az útmutatást és irányítást szövetkezeti és gazdatársadalmi szervezkedésükhöz is.

Kérjük azért szövetkezeteinket, fogadják melegen a „Hangyát“ és testvérlapunkat, az „Erdélyi Gazdát“. A csekély áldozat, amit érte hoznak, busáson fog kamatozni a változásnak kitett földi értékeken felül álló, véges emberi számítással, számokban ki nem fejezhető erkölcsi haszonban, mely a zajtalan, szoros együttműködés eredményeként: *szövetkezeti és gazdasági tudásuk gazdag gyarapodásában* örvedetesen fog jelentkezni. Ennek következménye pedig a szövetkezetek és szövetkezeti tagok boldogulása, az általános jóllét emelkedése lesz.

Mi minden erőnkkel ennek a nagy, egyetemes emberi célnak megvalósításán fogunk dolgozni s lelkes munkatársakul szólítjuk magunk mellé a „Hangya“ kötelékébe tartozó összes szövetkezeteket.

A szerkesztőbizottság.

AZ ÚJKÖZPONTALAKULÁSA

A Romániához csatolt magyar területek két Hangya kirendeltsége a megszállás óta csaknem minden forgalmat kénytelen volt megszakítani a budapesti központtal. Nehézségekkel, többek között megfelelő tőke és központi szervek hiányával küzdve, megfeszített munkássággal dolgozott azon, hogy addig is, míg rendeződik a helyzet, maga erejéből fedezze lehetőségig a szövetkezetek áruszükségletét.

A tisztviselőikar lelkiismeretes, fáradhatatlan munkásságának köszönhető főképen, hogy példátlanul nehéz kereskedelmi és közlekedési viszonyok között, a két kirendeltség be tudta tölteni a központ szerepét.

Ez év tavaszán a kormányhatalom sürgetőleg követelte a tényleges és végleges elszakadást a budapesti központtól s a két kirendeltség kénytelen volt hadi állapot alatt, mikor a levelezés késedelmes, az utazás és gyűlékezés szigorúan korlátozva volt. *Nagyenyed székhellyel új központot alakítani, melynek munkássága a Romániához csatolt magyar területekre terjed ki.* A székhely megválasztásánál a város központi fekvése, a már készen levő iroda és raktárhelyiségek és elhelyezkedett tisztviselőikar voltak döntő fontosságú indokok.

Az új központ megalakulásában a fentebb kifejtett korlátozó körülmények s a helyzet sürgető volta miatt csak kb. 150 szövetkezet vehetett részt. Ezek közül 100 képviseltette magát a június hó 3-án megtartott alakuló gyűlésen, mely a központ ügyeinek vezetését: Asztalos Kálmán dr. (Nagyenyed), Balázs Ferenc (Gyulafehérvár), Bánffy Ferenc br. (Kolozsvár), Ferenczy Géza dr. (Nagyajta) Garda Kálmán dr. (Nagyenyed), Lészay Ferenc (Magyarborgó), Magurányi Jenő dr. (Nagyvárad), Olasz Elemér (Nagyvárad), Rohay László (Nagyenyed), Solymosy Ferenc br. (Apatelke), Teleky Árvéd gr. (Kolozsvár), és Muth Gáspár dr. (Temesvár), igazgatósági és Bodor Bertalan (Kolozsvár), Horváth Pál (Nagyenyed), Horváth Árpád (Nagyvárad), Pókay Dezső (Nagyvárad), Teleky Ralf gr. (Kolozsvár) és Valkó Gyula (Kolozsvár) felügyelőbizottsági tagokból álló vezetőségre bízta. Oly egyénekre, kik a mellett, hogy közérdekű intézményeknek mindenkor kitartó munkásai voltak, kereskedelmi és pénzügyi kérdésekben szakemberek, egyszersmind súlyt és tekintélyt kölcsönöznek a központnak, melynek élére kerültek.

A szövetkezeti tudást és szellemet Rohay László igazgató és Magurányi Jenő dr. cégjegyző főnök, a két kirendeltség régi vezetője, képviselik, kiknek személye biztosíték arra, hogy a kipróbált Hangya szellemben fog az új Hangya is haladni.

Az új Központhoz azóta igen sok Hangya szövetkezet csatlakozott s a belépések és alapszabály módosítások még mindig folynak.

A „HANGYA“ JELENLEGI HELYZETE ÉS A SZÖVETKEZETEK KÖTELESSÉGE.

Magyarország katasztrófája nehéz helyzet elé állította a lekapcsolt területén működő magyar kereskedelmi vállalatokat, de talán egyiket sem annyira, mint a szövetkezetek ellátására alakított „Hangya“ kirendeltségeket. E kirendeltségek ugyanis, mint az egész és egységes szövetkezeti központ kisegítő szervei létesültek és működtek, a központtól távolabb fekvő szövetkezeti csoportok árukkal való ellátására, de önállóságuk nem volt és általános érdekből nem is lehetett. Nemcsak az irányítást kapták felülről, de minden fontosabb ügyeiket a központ különböző megfelelő osztályai intézték és minden pénzügyi műveleteiket a központi főpénztár és főkönyvelőség bonyolította le. A megszállás ilyen helyzetben, az önállósághoz mulhatatlan szükséges szervezethez nélkül és a viszonyoknak meg nem felelő anyagi erőben találta a kirendeltségeket. A megszállás első folyamánya volt, hogy a központtal való érintkezés lehetetlenné vált. Képletesen beszélve, a főt elvagták a törzstől; apa és gyermekei elváltak egymástól. A nemesen gondolkodó fő nem adhatott többé idegenbe került gyermekeinek tanácsot és a jó apa nem nyujthatta többé áldást osztó kezét elárvult és elszegényedett gyermekei segítségére. Természetes, hogy e változás óriási zökkenést okozott, mely kihatással volt az egész szövetkezeti hálózatra, de legjobban megérezték ezt a kirendeltségek.

Mint a helyzet természetes folyamánya jelentkezett továbbá a katonai megszállással és uralommal járó szigorú rendszabályozás, mely a kereskedelem létét biztosító közlekedési eszközök korlátozásával, sőt igen sokszor teljes felüggesztésével guzsba kötve tartotta az egész közigazgatási életet. Ezekhez hozzászámítva, hogy a kereskedelmi áruk értéke el nem képzelhető módon emelkedett, mely által a kirendeltségek rendelkezésére álló tőke hova tovább elégtelen lett, lehetetlenné vált, hogy élénkebb üzleti tevékenységet fejtsenek ki.

A kirendeltségek így nehezebb körülmények közé jutottak, mint bármely más vállalat, miután a „Hangya“ céljainál fogva általánosan, a kereskedelmi szakmák minden ágával kell foglalkozni és nagy területen dolgozik, melynek eredményességéhez feltétlen konszolidált és megbízható közlekedési eszközök kívántai-nak. A kirendeltségek annyit nyujthattak csupán szövetkezeteinknek, amennyit az adott viszonyok megengedtek. Az ellenőrzést — habár a külső szolgálatot végző tisztviselők szabadmozgása sokszor korlátozva volt — pontosan teljesítették. Nehezebben megoldható kérdés lett azonban az áruellátás a fentebb vázolt okok miatt és ezen másképp nem segíthettek, mint-

Terjesszük az „Erdélyi Gazdá“-t a gazdák körében!

hogy átmenetileg hozzájárultak ahhoz, hogy a szövetkezetek szükségüket más forrásból is beszerezhessék.

Az önállósítás folytán azonban az új központ felrisszult erővel és nagyobb szervezettel folytathatja majd működését. Az igazgatóság, mely a legközelebb tényleg át is veszi az ügyek vezetését, a szövetkezetek hathatósabb támogatására új osztályokat létesít és kipróbált, régi tisztviselői karával hamarosan meg fogja találni az utat és módot, miként lehet a jelenleg is fennálló nehézségekkel megküzdeni. Mihelyt a jelenlegi pénzügyi helyzet csak kissé is javul, még két kirendeltséget és két transitó raktárt állít fel, mely által az áruk könnyebb hozzáférhetőségét kívánja szövetkezeteknek biztosítani. Tervszerűleg fogja továbbá kiépíteni mindazon szervezeteket, melyek a szövetkezetbe tömörült fogyasztók és termelők igényeit és érdekeit szolgálják magának feladatául kitűzött. A kezdet a mai válságos helyzet miatt, midőn még postai chequi és clearing forgalom egyáltalán nincs, amidőn a vasúti szállítás biztonságáról sem beszélhetünk, felette nehéz, de az igazgatóság — bár tisztán látja a most előtte tornyosult nehézségeket — ismeri a szövetkezeti hálózatban levő erkölcsi és anyagi erőket is és ezekkel számot vetve, tudja mire vállalkozott, mit vár tőle a szövetkezetek gazdalkozásának és rendületlen kitartással és váltvetett munkával akar és fog éretlünk és a kitűzött célokért önzetlenül dolgozni.

A szövetkezeteknek pedig kötelességük, hogy évtizedes munkájuk gyümölcsét, a szövetkezetek erkölcsi és anyagi tőkét ne engedjék pillanatnyi nehézségek miatt elkallódnia. Gondolják meg, hogy a szövetkezetekben rejlő energiákra jövőben még inkább szükség lesz a községek kulturális fejlődése szempontjából is, melyért a megváltozott viszonyok között az egyesnek is fokozottabb áldozatot kell majd hoznia. A szövetkezetek vezetőire hárul a feladat, hogy a meglevő kincset megőrizték és azokból semmit elveszni ne engedjenek. Eszközük a felvilágosítás és az önzetlen, odaadó, kitartó munkálkodás legyen. Fokozottabban kell törekedniük, hogy ébren tartsák az érdeklődést a szövetkezetek iránt és emiatt alkalmas formában gyakori érintkezést kell keresniük a szövetkezet tagjaival. A kölcsönös megértéssel kifejtett munkálkodás meg fogja hozni a maga gyümölcsét!

LÉSZAI FERENC.

(A „Hangya”, Szövetkezetek necrologja.)

A folyó évi június 3-án megalakult „Hangya” Központ igazgatósága egyhanguan, örömmel és reménységgel Lészai Ferencet választotta elnökének.

Ő elnökült az alakuló közgyűlésünkön és az igazgatóság első ülésén. Közénk hozta a kisgazdák és kisebb tőkével dolgozó munkás emberek iránti szeretete, melyet egész élte folyamán falujában tényekkel mutatott ki; részt kívánt venni az erdélyi magyarság fenntartásának gazdasági munkájában.

Nyugodt, tárgyilagos gondolkozása, széles látóköre, a nyugat európai államokban tett tanulmány utjal, a földnek és a fajnak szeretete nagy eredményeket biztosított szorgalmának és kitartásának gazdaságában, egyházában és az egész erdélyi magyarságban. Az erdélyi föld-

birtokosok között egyike volt a legelsőknak, kit a Királyhágon túli gazdatársadalom is tekintélynek fogadott el.

Nagy reményekkel voltunk működése és vezetése iránt, halála azonban elvágta más téren már magasra emelkedett, nálunk éppen csak elkezdett útját. Itt kellett hagyjon minket, amikor minden barátunkra szükségünk van és egyetlen vezetésre képes energiát nem nélkülözhetünk.

Fájdalommal állapítjuk meg vesztésünk nagyságát, szeretettel és tisztelettel tartjuk fenn emlékezetét. A temetésen szövetkezetünk képviseletében gr. Teleki Árvéd és Török Bálint vettek részt.

A „HANGYA” AKCIÓT INDIT

legközelebb a szövetkezetek áru- és pénzforgalmának, valamint tag és tőke gyűjtésének a megkönnyítésére és szervezésére, hogy szövetkezeteket fokozott lelkesedésre és munkára buzdítsa és szervezett, céltudatos törekvéssel velük együttesen iparkodjék pótolni az eredményes működés feltételeit és lehetőleg elhárítani azokat az okokat, melyek az intenzívebb szövetkezeti munkát eddig akadályozták és lehetetlenné tették. E célból ellenőreink a közelnapokban, előzetes értesítés mellett kiszállnak szövetkezetekhez, hogy utasításunk szerint megbeszéljék egy nagyobb bevásárláshoz szükséges készpénz összegyűjtésének lehetőségét, a szövetkezetek számára küldendő áruk könnyebb szállítási módjait, az áru-rendelés fedezetére a központnak küldendő készpénz és áru-rendelések szervezett és könnyebb beszállítását és a szövetkezetek forgótőkéjének emelésére és a tagok számának gyarapítására teendő intézkedéseket. Együttal a vagyonos tagok segítségére és a szövetkezet készpénzére támaszkodva áru-rendelést is vesznek fel, hogy a szövetkezeti boltot jövő év elejére árukkal tőkéletesebben felszerelhessek. A szövetkezeti szellem fejlesztése és az alaptőke, valamint a taggyűjtés állandósítása céljából a szövetkezet vezetőiből egy kis bizottságot fognak alakítani, amelynek hivatása lesz a község minden lakójának anyagi erejét és erkölcsi támogatását a közérdekű szövetkezetek megnyerésére és a gazdatársadalom buzdítása mellett gondoskodni arról, hogy a szövetkezet sikeres működéséhez nagyobb forgótőke összegyűljön és folytonos tevékenység mellett a község közérdekű gazdasági fejlesztése érdekében mindig növekedjék és gyarapodjék.

Az itt vázolt szövetkezeti akciónkat egyelőre a szűkebb értelemben vett Erdély és Bánát területén fogjuk megkísérlni és amennyiben az sikerrel fog járni, úgy a nagyváradi kirendeltségünk körzetébe tartozó szövetkezeteknél folytatni fogjuk.

Ismerjük a szövetkezetek vezetőinek fáradhatatlanságát, készségét és önzetlen szövetkezeti szellemét tudjuk, hogy akciónkat, melyet szövetkezetek intenzívebb működése érdekében már most kívánunk megindítani, minden erejükkel és készségükkel támogatni fogják és kitartó munkával törekvésüket, hogy a szövetkezeti gazdalkodás érdekében az egész gazdatársadalmat a szövetkezet köré tömörítsük és e széleskörű szövetkezéssel gazdasági és erkölcsi jólétét és az erre irányuló szövetkezeti munkát hathatósabbá tegyék, diadalra fogják juttatni.

A KÖZPONT KÖZLEMÉNYEIVEL.

A „Hangya” szövetkezetek nagyenyedi központjának hivatalos lapja az „Erdélyi Gazda”, melléklete a „Hangya”. Ez szolgál szövetkezetek részére is hivatalos közlönyül. Tehát szövetkezetek közgyűlési és egyéb hirdetményeit, amint azt az alapszabályok előírják, ezen a hivatalos lapban is tartoznak közzé tenni. Felkérjük ezért az ügyvezetőket, hogy közgyűlések tartására vonatkozó, a közgyűlés tárgysorozatos meghívókat a közgyűlést megelőzőleg 3—4 héttel küldjék be a központhoz, hogy még idejében továbbíthassuk a lap szerkesztőségéhez közlés céljából.

Gazdasági kérdésekben kérjük szövetkezeteket, bizalommal forduljanak lapunk, az „Erdélyi Gazda” szerkesztőségéhez, Kolozsvár, ahonnan a szükséges felvilágosításokat és tanácsokat a hivatalos lap útján a szerkesztői közleményekben fogják megkapni.

A szövetkezetek által jegyzett régi központi üzletrészek az új központi üzletrészek jegyzésével az új központ útján elszámolást nyernek. Az elszámolás megjelölése végett felkérjük a szövetkezetek ügyvezetőit, hogy sürgősen terjesszék be ajánlott levélben:

1. a régi központi üzletrészeket az azokhoz tartozó szelvényekkel;
2. ha az üzletrész nincs birtokukban, úgy a régi központhoz őrzött üzletrészekről a központ által kiállított letéti elismervényt, avagy erre vonatkozó igazoló értesítést;
3. a központ által nyújtott vásárlási visszatérítésekben származó és központi üzletrészrőtörtént esetleges részletjövővairásokról szóló központi értesítéseket vagy levélbeni elismervényeket.

Kérjük az ügyvezetőket, hogy a régi központi üzletrészekre vonatkozó és itt részletezett adatokat és okiratokat az elszámolás gyors és zavartalan megjelölése végett gondosan és körültekintéssel gyűjtsék össze és mielőtt postán beküldik, az üzletrész-könyvben jegyezzék elő 1. a központi üzletrész darabszámát, 2. darabonkénti értékét, 3. sorszámait, 4. az ilyen tárgyú értesítő és elismerő központi levelek keltét, hogy arra az esetre, ha netalán az okiratok utközben elvesznének, az értékpapírok megsemmisítő hivatalos eljárásához a szükséges adatokkal rendelkezzenek.

Az „Erdélyi Magyar Naptár”-ra, mely a kolozsvári „Minerva” Irodalmi és Műintézet r.-t. kiadásában jelenik meg, felhívjuk szövetkezetek tagjainak figyelmét. Kérjük az ügyvezetőket, gyűjtsenek a szövetkezeti tagok között előfizetéseket és a szövetkezet együttes rendelését adják a „Hangya”-nak. A „Hangya” által beszerzett naptár 8 leu s árából a szövetkezet 20% engedményt kap.

Évi rendes közgyűlésre vonatkozólag felkérjük az ügyvezetőket, hogy azt feltétlenül tartsák meg s a jegyzőkönyvet felülvizsgálat végett a Hangyához küldjék be. A közgyűlési jegyzőkönyveket csak a felülvizsgálat megtörténte után szabad a hatóságokhoz (törvényszék, pénzügyigazgatóság) felterjeszteni.

Rendkívüli közgyűlést az új Hangya központ megalakulásával kapcsolatban alapszabálymódosítás végett minden szövetkezetnek tartania kell, hogy ez által a szövetkezet működése a jövőre is biztosítva legyen és az ügyvitel irányítása és az ellenőrzés akadályokba ne ütközzék. A megtartott közgyűlés jegyzőkönyve a törzskönyvi lappal a Hangyához önként és mielőbb beküldendő.

A mellékletet szerkeszté:
DR. HARMATH JÁNOS.

A melléklet tulajdonosa:
A „HANGYA” SZÖV. KÖZPONTJA NAGYENYED.

Kiadó:
TÖRÖK BÁLINT
az E. G. E. titkára.

Megjelenik kéthetenként.